

EDITORS-ADMINISTRADORS: UMBERT Y MIR—Cadena de Cort, n.º 11—Palma.

DOMINICA XVII DESPRÉS DE CINCOGESMA

Que no hi ha verdadera honradès fora de la Relligió

ACABAVA el Fill de Deu de confondre y tapar la boca als saducèus qui havian volgut sorprendrelo preguntanli de quí seria esposa en l'altra vida una viuda que havia estat casada sèt vegades; quant un dels més célebres entre els farisèus, que passava per el més hábil dels doctors de la ley, s'hi acostá á preguntarli: Mèstre, ¿cual és el més gran manament de la ley? Per cèrt que el públich qui ho va sentir degué jutjar que el doctor, carregat de bona fè, anava á instruirse per més sabrer son dever, á fi de alcansar la gloria; y no obstant no era aquesta la seua quimera. ¡Els farisèus! y ¿què los importava á ells que el primer manament de la ley fos un ò s'altre? Homos sense relligió, que *llauraven en parey* ab los saducèus y herodians, que baix la pell de ovella amagavan son cor de llops, ¿podían tenir interés en sabrer quín era el primer manament de la ley?

Vet aquí lo que son molts, moltíssims dels qui entre noltros volen passar per vertaders homos de bé. Ells son homos sense relligió, que no creuen en Deu, ò com si no hi creguessen sempre que desprecian els preceptes de la seua ley, se riuen en públich y en secrèt del qui practiquen la pietat, miren ab llástima als qui esperám un cèl y temém á un infèrn; y no obstant pretenen ser homos de bé, que mos fiém de la seua bondat, que los honrém ab la nostra amistat. Per aquests la relligió al meteix temps que la consideran com á invent d'esperits apocats y fanátichs, sols serveix per cumplir convencions socials y que atenen esteriorment per sa conveniència. Partint d'aquest principi sols admeten una classe de bondat que anomeuan natural: per ells, verdadera y única regla de moral, que independentment de la moral evangélica ò cristiana, dona totes les

condicions que se necessitan per ser respectats en societat com homos de bé. Però, qui se riu de Deu ¿no se riurá ab més descaro dels homos? Quí no té mirament al Criador ¿la tendrá á la criatura? Quí trepitja les lleys escrites per el meteix Deu en tots els còrs ¿observará les lleys dictades per homos que considera sos iguals? Donchs, homo qui no té relligió no pot ser considerat com homo de bé, ni noltros devém honrarlo ab la nostra amistat.

Es cèrt y ho confessam així, que entre els impiós se veuen accions honestes y merexedores de alabansa. Però això sols prova que s'impío á vegades es bo á pesar seu, y que no sempre arriba á l'extrém de borrar plenament de son còr els principis de honestidat y justicia que la relligió havia imprès en ell. Per altre part succeeix moltes vegades que una acció costa poch y pot valer molt; y en tals casos cualsevol llibertí sabrá mostrarse honest y virtuós. Però, suposau un cas en que estiga precisat á escullir entre la virtut y el propi interés, ò en que son interés personal li dicti cometre la major iniquitat: veureu com en tals ocasions, atendrán antes al interés propi que á la virtut; ¿los fiaríau doblés sens conte...? l'història moderna mos guardarà de mentir, y provará á les futures generacions quant poch valen y quant poch hi ha que fiarse d'homos sense relligió. Però, vejém més; ¿podrá un bon cristiá dispensarlos amistat y confiansa? No, mil vegades no. No dich que se los haja de avorrir, sinó que se ha de estar alèrta ab ells, que no se los ha de tractar ab massa franquesa, que no se ha de anar ab ells més que per motius de caridat ò per atencions socials, y en aquest cas en ordre á la moral de Cristo, no cuantre ella ni prescindint de ella. ¿Y el motiu de això, dirán molts? Puis, per evitar el contagi y ferse lo més enfora possible del perill. ¿Son per ventura poques ses perversions que se notan dins el poble cristiá, efecte del tracte indiscret ab aquesta gent?

MOSSEN JOAN

SANTOS DE LA SEMANA

Día 18. Lunes.—SANTOS Tomás de Villanueva, Arzobispo de Valencia; José de Cupertino, confr.; Metodio, Obispo y mr.; Ferreol, tribuno y mr. SANTAS Sofia é Irene, mrs.

Concluyen las Cuarenta horas en S. Francisco.

Día 19. Martes.—SANTOS Genaro, Peleo, Nilo y Elías, obs. y mrs.; Rodrigo, Abad de Silos; Beato Francisco de Posadas. SANTAS Constanca, mr.; Pomposa, vrg y mr. de Córdoba.

Empiezan las Cuarenta horas en S. Jerónimo.

Día 20. Miércoles. Témpera. Ayuno.—SANTOS Eustaquio, general romano, y sus hijos Agapito y Teopisto, mártires; Teodoro y compañeros mártires; Agapito, papa. SANTAS Teopista, Susana y Felipa, mrs.; Fausta y Cándida, vrgs. y mrs.

Puede ganarse indulgencia plenaria de la Bula de la Santa Cruzada.

Continuan las Cuarenta horas en San Jerónimo.

Día 21. Jueves. Antes día de misa.—SANTOS Mateo, apóstol y evangelista; Jonás, prof.; Alejandro é Isacio, obispos y mrs.; Melecio, ob. SANTA Ifigenia, vg.

Concluyen las Cuarenta horas en San Jerónimo.

Día 22. Viernes. Témpera. Ayuno.—SANTOS Mauricio, jefe de la legión Tebea, Exuperio, Cándido, Victor, Inocencio, Vidal y todos los de la legión, mártires; Emerano, ob. y mr. SANTAS Digna, Emarita é Iradia, vgs. y mrs., Salaberga, vda. y abadesa.

Puede ganarse indulgencia plenaria de la Bula de la Santa Cruzada.

Empiezan las Cuarenta horas en la Merced.

Día 23. Sábado. Témpera. Ayuno.—SANTOS Lino, papa y mr.; Sosto, diácono y mr.; Constancio, sacristán. SANTAS Tecla, vg. y mr.; Xantipa y Polixena, hermanas.—Ordenes.

Puede ganarse indulgencia plenaria de la Bula de la Santa Cruzada.

Continuan las Cuarenta horas en la Merced.

Día 24. Domingo XVIII después de Pentecostes.—Nuestra Señora de las Mercedes; SANTOS Gerardo, ob. y mr.; Andoquio, pbro. y mr.; Tirso, diácono y mr.; Beato Dalmacio Monuer, dominico. SANTA Ludmila, mr.

Absolución general en la Merced.

Las Cuarenta horas continuan en la Merced.

MALLORQUINS HONORABLES

V

El Rnd. P. M. Fr. Antoni Ramon Pasqual y Fleixas, del Ordre del Cister y Monastir de Nostra Senyora de la Font de Deu (vulgo) de la Real, als afores d' esta Ciutat de Palma. ()*

I

SA biografía, ab profusió y riqueza de datos, la escrigué ab molt d' art D. Mateu Gelabert Prve. en son llibre titulat *Constitutiones in Lulliano Baleari Majoricæ Collegiò B. V. Mariæ Sapientie*; y ocupa les pàgines desde la 55 fins á la 61 inclusive: per lo cual me excusaré de consignar aquí certs detalls allá ja estampats, y sols me atenderé á dar les noticias precisas, per la inteligència dels lectors d' aquest setmanari.

Jo prou voldria col·locar sobre el sepulcre del P. Pascual la flor d' admiració que li tench; però, ¿qué valdria per ser meua? No en va, brilla en la seua ánima la flama del geni de Ramon Lull, aqueix raig de sol que escalfa y fa resplandir les seues obres; en totes elles van unides ab inseparable llas, la gloria del mèrit y la fortuna del bon ècsit.

No sols en Mallorca, sí que també en tota Espanya y fins en l' extranger, despertá llarch temps

(*) Agraphím á D. Mateu Bosch que mos hagi dexat fotogravar el retrato de mort que posseheix (ecsemplar únich) per acompanyar aquesta biografía.

entusiasme sa doctrina; admirant tots en tal Mestre les poderoses facultats perfectament equilibrades d' un ánima presa per Deu á son compte.

Natiu d' Andraig ahont va veurer primer la llum creada, día 2 Septembre de 1708, (1) lo baptisá el siguent en la Pila de la parroquia de Santa María d' aquell poble, el R. vicari D. Pere Juan Pujol. Era son pare, Francesch; y sa mare, Catalina. (2) Savi, inteligent, just, laboriós, valent y piadós desde nin; tals son el esmalts de la corona que odorna el nom y la memoria del P. M. Pasqual. La Providència divina lo guiá p' els camins del vertader Sabrer; y si en la llet no pogué sa mare darli més que lo precís per la vida; y per ser pobre, treball y privacions, en canvi li feu beure desde el brés el nectar del temor de Deu y l' ambrosia de la devoció á la Verge, que fonch bastant; lo demés, le hi doná el Cèl.

Nin era encara; ¡y ab moltes llástimes y descontenthort suplicá á sa mare una cartilla per aprender á llegir! ¿Quí encengué en tal cor, llavors encara inocent, flama tan ardorosa? Recullí en daurada copa la hermosa virtut de la Caritat, tan candorós suspir: y atesa sa demanda, fonch trasladat desde la montanya y espinosa costa, al verger frondós de la Ciència.

En el mes de Mars de 1726, ó als 17 de la seua edat, en la forma que encarara s' acostuma, guanyá una bèca en la Sapiència: y al poch temps, fonch elegit per Rector; als 23, vestí l' hábit dels monjos del Cister; y el convent de Santa María de la Font de Deu, fonch la cayera ahont després de xupar en el cális de la Inmaculada, treballá les saboroses bresques de sos immortals escrits.

Desde el monastir, atret per la simpatía que cual corrent magnética se estableix entre inteligències de gran feró, passá á Maguncia (Alemania) ahont brillava Ibo Salzinger entusiasta de Lull: y ab el resplandor de les dues llums, son distingides admirablement les oscuridats del *Art Magna, Compendiosa, Demostrativa* y totes les demés obres del Beato Mallorquí. Desde allá, cual águila real que emprèn alta volada desplegó les ales de son poderós enteniment, y sostençut per grans virtuts, arribá ahont volia: ¡á la cima de la immortalitat!

Prèvies oposicions es nombrat catedràtic de Filosofia en la Universitat Luliana de Mallorca; y als pochos anys, de Theología, que desempeñá per més de cincuenta, ab gran crèdit dels contemporans.

Fonch á Madrit l' any 1750 comisionat per tots els Claustres de dita Universitat Mallorquina; y cumplida satisfactoriament s' embaxada sobre important assumpto relatiu á la doctrina y culte del Beato Lull lo nombraren, en mèrit del seu saber, *Individuo corresponent de la Real Acadèmia de la Historia*; y per R. O. del rey Fernando VI, de 3 Janer (1755) en premi de molts y profitosos treballs, *Sócio de mèrit de la Real Societat de Amichs del País*.

En 1756 sos frares de la Real lo elegiren Abad mitrat del monastir: y en 1768 lo tornaren elegir: prova de lo acertat del seu govèrn.

Dues voltes fonch Definidor del Orde per Navarra y Aragó; y una, Secretari General.

(1) Lo carrer ahont va neixer se deia de *Son Fleixas*, de cual nom se perdé la memoria diguentli en nostros dies de *se Camarada* y oficialment *Calle del Sol* ¿perquè no posarli el de P. Pascual? Advertim això al Ajuntament d' Andraig.

(2) Son pare de la familia coneguda per el sobrenom *Cam Perrot*, encara que haja desaparegut del poble tal llinatge: sa mare, de la antiga casa de *Son Fleixas*.

No obstant el grave pès de sos carrechs, dels negocis confiats á sos cuidados y grans treballs literaris, no descuidá may les obligacions del seu estat; y á pesar de que estava ecsent per jubilació, ni faltá may al chor, ni alsdemés actes de comunitat: despedint sempre bon olor de grans virtuts.

Als 22 Febrer de 1791, tenguentne 83 de edat, lo cridá Deu al seu Palau de la Gloria, ahont piadosament creim gosa de la Divina Magestat, entíe els chors de María y bons deixebles del Doctor Illuminat.

II

¡Ses obres! ¡Son trenta tres les de que tenim noticia! bastants per formar un vertader monument de ciència; y si en totes demostra gran forsa de raciocini, valentia d'argument y fonda penetració, avalora més son mèrit el gran foch de Caritat que desde el cor convertit en forn clamá á María, ¡á la Inmaculada Concepció! En demostració de tal Mistèri, quant encara no era declarat Dogma, imprimí el primorós *Mens divi Bernardi, de Inmaculata Sanctæ Mariæ Virginis Deiparæ Conceptione*: y s'obra principal per la gran extensió y fi que se proposa com indica el títol *Vinditiæ Lullianæ*, la dedicá al meteix Mistèri; essent el preambul ò dedicatoria, sublim oració que gentil s'aixeca y penetra fins al Cèl. Però la que li va donar més importancia y extengué el seu nom fins més allá de Espanya y als savis estrangers, fonch la controversia sostenguda cuantra asseveracions poch respetuoses que el Rnd. P. M. D. Geroni Feijóo, de fama europea, havia publicat del Beato Lull. Posseim aquesta obra que consta de dos toms en 4.º de 264 y 362 respectivament: y la guardam ab cuidado per col·locarla en memoria del autor en la sacristia d'Andraig, cual historia honra. (3) Els elogis que en la portada van estampats dels censors, son encomiástichs en extrém. El meteix Feijóo, humillat y confús, se vèu obligat á confessar, *que el P. M. Pasqual té ploma per defensar cualsevol causa, per difícil que sia*.

No mos cap dubte, que al P. Pasqual se deu el principal triunf de la causa luliana: haver donat terme á les seculars disputes, é imposat silenci als implacables *marrells*.

Quant les cuestions suscidades per lo Ilm. Juan Diaz de la Guerra, en que el Col·legi de la Sapiència, el monastir de la Real y la parroquia d'Andraig, foren principals teatros de escandalosos manifestos, se sentí tan impressionat y desplegó tal energia, que els *marrells* lo nomenaren—el lulista loco—no parant emperò de treballar, fins á conseguir son desitg. (4)

Els restans dies de sa vida, los ocupá completament en preparar-se per la Mort.

Demunt la llosa que cubreix son cadaver gravaren hermós epitafi, inspirat per el notable humanista D. Antoni Llodrà. ¡Elocuent testimoni! ¡Expressió de carinyo y gratitud! mes, per sa memoria, innecesari: perque ses obres y virtuts, traslluirán á través dels sigles.

JOAN BAUTISTA ENSEÑAT, PRE.

(3) Agrairém y pagarém en son just preu, cualsevol altra obra de les moltes que escrigué, á fi de completar tot lo possible el Catálech, que regalarém y posarém en dita parroquia, per sa memoria.

(4) Vèjese el n.º 74 de aquest setmanari corresponent al 3 de Juriol de 1898.

UN PÍ

Digaume caminér: ¿Qu' és aquest pí qu' han dexat caure al mitx del bon camí? Donau part á n' el baile; els llenyatés tallarlo bé podian que caygués dins la veynada terra.

—Es qu' el pí es del Marqués de la Mamèrra.....

—¡Ah! ¡Si el pí es del Marqués de la Mamèrra.....

Y maldemént que sia de Sant Pere ¿Perque no 'l llèvan prest? ¿Perque aquí espera el senyor que se sèch? Feis que 'l s' en duga un carro, qu' aquí estorba perque puga passarne cap persona.

—Es que 'l vol per fèr bigues de tafona.....

—¡Ah! ¡Si 'l vol per fèr bigues de tafona.....

Si al manco li tayás totes les rames y li escapsás un poch les demés comes, el perjuy que causás fora més poch, puis sempre quedaria un poch de lloch p' el pas de carro, encara.

—Es que diuen qu' es mal tayarles ara... ..

—¡Ah! ¡Si diuen qu' es mal tayarles ara.....

Pero; primé es el públich que ningú, y ara pateix tothom per amor d' ú; y no es just qu' el pecat del llenyaté, d' aquí qu' arrib la lluna de Jané, el pach qui res no' n és,

—Es qu' així li convé al senyó Marqués.....

—¡Ah! ¡Si axí li convé al senyó Marqués, fé 't contes, caminér, que no hè dit rès.

PERE DE A PENYA.

REFORMES PRÁCTIQUES.

II

L' idèa regionalista que tants d' adeptes y defensors conta á totes aquelles regions que se preocupan d' el seu pervindre, (ecsemples patents en tenim aprop nostro en Catalunya, Vascongades y Navarra, y un poch més enllá en Austria, Alemanya, Russia y Noruega) está entre noltros tan adormida, que no basta á despertarla el recordar que, protegida Mallorca per dit sistema de govèrn va arribar, á darrers del sigle XVI, á tenir tan gran poder marítim y comercial que fou capás d' aixecar una Llonja artísticament monumental y de mantenir *trenta mil siscents mariners en trescents barcos de gavia*. (1) Y á noltros mos pareix que aquests recorts y ecsemples son més que suficients per fer que tots els mallorquins sen a escepció mos despertèm y comensèm á treballar de *bon-de-veres* per fer que mos sigan restituhits nostros preuats furs, y sobre tot fins á veure renaixer aquella ja may prou alabada institució del Gran y General Concell Balear.

Això seria el vertader patriotisme dins cá-nostra; perque demanar regeneració al Poder centralista, demanar ilustració al poble, demanar reformes *pedagògiques* etc. etc. es lo meteix que tirar pedretes al mar, que fa forat y les tapa; que s'arreglin els *madrilenyos* y *castellans* com més bé los sembli, que noltros per regenerarnos, basta que mos retornin lo nostro, y quedarèm radicalment reformats, sense crits, revolucions ni

(1) Vèjese "Historia general del reino de Mallorca por D. Juan Dameto, Vicente Mut y Jerónimo Alemany, continuada por D. Miguel Moragues Pbro. y D. Joaquín María Bover., Tom. II nota 93. pág. 665.

desordres; perquè el regionalisme es tan desinteressat, com tan honorats los principis que sustenta, que per realitzar-se y engrandir-se, fuig de tots los mèdis reprovats y sols necessita el convenciment, decisió y ajuda de tots els homos que estimin sa patria.

Anêm á analizar lo qu' era el Gran y General Concell Balear. Se componía aquest, devés l' any 1398, (2) de 93 Concellers distribuïts d' aquesta manera: 30 que representaven la part forana; 9 del estament de cavallers; 18 ciutadans; 18 mercaders y 18 artessans ò manestrals, fent tots un sol congrés y presidits ordinariament per el Jurat en cap, tenguent la facultat de resoldre quantes qüestions se presentassin dins la regió, y de dictar les lleys convenients pe 'l benestar de l' illa. A primera vista ja se comprèn que un poder en que totes les manifestacions de la vida regional hey tenen sa corresponent representació, no pot de cap manera protegir un determinat estament en perjudici d' els altres. Y si hi afegim el gran prestigi de honradès y d' incorruptibilitat que va lograr dita institució, durant cinch sigles d' existència, mos será precís convenir en que sols una reforma radical ab aquest sentit es la (3) que respondria á las necessitats de nostra vida moderna y la sola capás de feros sortir en bé d' aquest conflicte á qu' estam abocats. Moltes rahons mos indueixen á pensar així: *primera*, per ser els Concellers homos del país y per lo tant coneixedors de ses costums y necessitats, y els més interessats en son desarrollo. *Segona*, per la responsabilitat moral que contrèu cada Conceller devant son respectiu grèmi que li judica sos actes. *Tercera*, per matar per sempre aquesta odiosa política d' ofici, impossible de sostenir no haventhi ingerències de fora; y últimament per tenir el poble una verdadera representació governamental impossible de falssetjar.

Mallorquins: no anêm á cercar lleys forasteres quant tantes de bones en tenim dins cá-nostre; treballèm y lluytèm fins á fer renaixer lo que tant mos feu respectar davant el mon enter, donantmos aquella importancia moral y material que disfrutaren nostros avis; y ja veurèu com encara no s' han acabat los dies de gloria y prosperitat reservats á la nostra tan benvolguda Mallorca.

B. ESTADES.

CONSELLS Y ADAGIS AGRÍCOLES

Septembre

Dia 18.—Culliu ses pomes de guardà.

Dia 19.—Enmorcau ses auveyes.

Dia 20.—Feis penjoys y panses.

Dia 21.—Feys arrop y vin-blanch.

Dia 22.—Sembrau ays y sèbes.

Dia 23.—Espolsau garrovés.

Dia 24.—Si s' aygo sa terra banya, sa bassiva dés bous á la montanya.

CANSÓ

Una dòna no fa pòch:
fá ses feynes de la casa,
pasta, cuyna y fa bugada,
y dona mamá á s' atlòt.

(2) Vèjese dit llibre nota 88 pág. 660.

(3) Considerám com la primera la restauració de la nostra llengua, com ja diguerem en lo número 134 d' aquest setmanari.

TRADICIÓ POPUAR

Es puig de sa font

¿Sou estats may a Son Servera?
Just devora s' hi alsa un puig molt verdós.
Si hi pujau de sa part des poble, a mitjan lloch trobau una font qui dona una aygo molt bona, y un temps, que no hi havia cisternes, casi tot Son Servera en bevia.

¿Sabeu d' hont ve tal font?

Es veys contavan que aquell puig tot era buit, y qu' es moros hey feren una gran sinia, y tengueren s' acudit de posarhi rodam, rest, cadufos y tot de pedra viva.

Un cavall vert roda díe y nit a n' aquesta sinia, y treu s' aygo, que per una canaleta surt adefora.

Si vos acostau a s' uy de sa font, s' hi senten degotissos caure.

Es s' aygo qui ratja des cadufos.

Es díe que 's cavall vert se cans de rodar, bona nit font: es serverins s' haurán de pegar un cop a sa barra.

ANTONI M.ª ALCOVER, PRE.

RECORDS DE L' INFANTESA

I.

Quant jo era nina,....
Quant bé 'm recorda
lo de m' infancia
com lo de ahí!
per cullir roses,
que molt m' agradan,
sempre m' alsava
ben dematí.

Y el Maig venia;
jo ramells feya
per la gran Verge
Mare de Deu.
Entre l' oferta
de flors y joyes
també li dava
pur lo cor meu.

«¡Ay mare meua!»,
llavors li deya,
«tenime sempre
de vostra má:
Vos sou la guia
de m' innocencia
y l' esperança
que 'm salvará,

Quant ja grandeta,
somiant la ditxa.
del mon les gales
jo cercaré,
y en lloch de lliris,
clavells y roses,
talvolta espines
sols trobaré,»

¡Oh Verge pura!
lo que jo creya
per ma desdítxa
m' ha succehit.
¡Gracies, Senyora,
la mare mia
que á consolarme
m' heu acudit!

MARCELINA MORAGUES.

II.

Quant jo 'm record, Verge bella
De quant era minyonet,
Y vos feya una capella
Ab llums, flors y un altaret!

Llavors totes les floretes
Feyen bona olor per mí,
¡Que m' eran d' estimadetes
Les estampes del padrí!

¿Perqué llavors. Mare mia,
Saltava jo tant content?
Aquella pura alegría
Pasant anys he anat perdent.

¿Que s' han fet aquelles festes
De truyet pueril y sant?
¿Perqué les flors més xalestes
Han perdut per mi l' encant?

Es qu' altres flors he olorades,
De les del mon, esburbat,
Y ben prest s' han mustiades
Dexantme tot espinat!

Es que als idols vanidosos
He cremat encens d' amor,
Y mos trists plants ardorosos
Han ofegat sa fredor.

¡Oh ditxosa edat primera!
¡Oh l' innocència felís!
¡Qui pogués tornar arrera
Per recobrá 'l paradís!

¡Perdó, Mare ben volguda!
Per havervos oblidat.
Si l' ignocència he perduda,
Valgam la vostra pietat.

MIQUEL DURÁN.

El dimoni cassadó

QUE es de pillo en Barrufêt! ¡En du de picar-
día devall ses ales de ratapinyada! Rabiós
perque lo tragueren del Cèl per revolucionari, de
llavò ensá borina ab sa banyeta verde sens sosseh
y á'scarada, per veure si se ferá seua la genera-
ció humana, arrancantla del camí de la Veritat y
de la Vida senyat per Jesu Crist, quí, per redimir-
nos de s' esclavitut, colá tota sa sang dalt la Creu.

¡Gran cassadó es el dimoni! Per cada casta
d' animal racional que hey ha en el mon té arreus
enganadors, ormetjos y enginys. Sens fer gran
malaveig ni fressa, para filats á sa beguda de
l' Ignorancia per embolicarhi els homonets-pin-
sans y verderols, els homoneus lleonets y gafa-
rrons, y els homoniqueus buscarets y ferrericos.
Para colls y xibius als homos-torts y grivies; y
lloses als homonots-marts y genetes que pastu-
ran devés les siquioles dels divertiments y els ba-
ssiots dels vicis. ¡Alò es una atrocitat, les vícti-
mes que hey quedan enclotxades! No parlêm dels
al-lots-rossinyols y joves-teuladers que ja en la
primavera de sa vida los tanca dins garbellets, ò
los envisca dins es rostoy de ses ilusións segades
abans de granar.

Per homos-conís se val dels cans-ervissenchs
del periodisme que los ho agafan ab quatre enves-
tides. A ses dones-llebres les agafa ab sa fura de
l' aficadissa moda; y si ja son *corregudes* les dexa
trescar perque sab cèrt que en es portell de *Son
Caire-flach* les té segures, tot just les posi sa
sendera.

Dexantmos de metàfores y entrant dins la rea-
lidat dels fets, veurêm com l' inimich de Deu y de
ses seues obres admirables, Satanás, á cada un
dels homos posa sa trampa per ferlo-se seu. Coneix
es flux de cada un, estudia ses seues inclinacións,
s' edat, condició, temperament, fortuna, lloch,
professió, estat y quant rodetja á sa persona, y té
contra cada una sa seua arma de combat. A uns
los agafa per sa llengo, á altres p' es cò; a uns los
infla de vanidat, á altres los oprimeix de falsa mo-
dèstia; á uns los encén s' ira, á altres apaga es zèl
de son còr; á uns los atormenta dins s' estat des
matrimoni, á altres dins es celibat: á tots sol doná
figues per llenternes fins á embotí de tal modo sa
conciència, que aquesta vanguardia dels sentiments
arriba á no saber distingí els amichs dels inimichs,
sa virtut d' es vici, es bé d' es mal, sa veritat de
sa mentida.

¿Qui es es lladre de sa nostra innocència? El di-
moni, que sempre está vetlant á l' aguayt y espera
s' ocasió, per privarnos d' aquell gran dó en vir-
tut del cual eram amigs íntims de Deu. Ell cassa
sa nostra ánima quant fa sa primera voladeta. ¿Y
després y per quins medis? ¡Oh, després! cadaucú
que 's posi sa ma demunt son pit, examini sa seua
conciència, doni una mirada retrospectiva y conti
ses caygudes y batuts qu' haurá pegats.

Sa conducta poch escrupulosa dels pares en so
parlá y obrá comensa á fer obrí els uys á ses *but-
setes* quant acaban de sortí d' es niu; més tart sa
corrupció de costums que forma part de s' aire
que respirám, infecciona el rostro esperít, y d' aquí
vé es *tifus, paludisme, raquitisme, sa tissis y altres
mil castes de malalties* de sa nostra ánima.

¡Oh! aquell jovenet que era un Sant Lluís ¿com
s' ha pogut pèdre? Mirêm els amigs qu' ha tengut,
ses xarrades que ha fetes, ses cases y cassinets
que ha frecuentat, es llibres que ha llegit, ses
estampes pornográfiques que ha contemplat y ses
representacións teatrals á que ha concorregut; y...

¡Oh...! aquella joveneta... Estudiêm les seues
passes. Sa moda y es bon pareixer comensaren ins-
tintivament á ferli concebre s' idèa de agradá que
més tart fou una passió indomable; sa novel·la fou
es pretexte de adquirí gust á sa lectura y acabá
per podrirli es còr; es teatre fou prês per escola *del
bon gust*, y finilisá per serli lloch de exhibició; es
passetx prês com higiènich acabá per essè un mer-
cat ò fira.

¡Què de coses li han passat á la tal joveneta!
¿Pot deixá de tení matsinat son còr?

Es lladre, es criminal, s' assessí, es deshonest
y la majoria dels que prevarican, arriban á n' es
crim no per inclinació natural á s' iniquitat, ni
per vici; sinó arrastrats p' el mal exemple, y
seduhits per pròxims maleats que, en lloch de ca-
ridat que dignifica, tenen dins son còr malicia que
embruteix.

¡El dimoni es bon cassadó! es vè; però ¡Cuants
d' homos y dones li serveixen de cans y de fures.

B. BALLE, PVRE.

ELS DEU MANAMENTS

DE LA LLEY DEL DIABLE

QUE SOLEN OBSERVAR ELS HOMOS POLITICHS DE MALA FÈ

El primer: Amar al *Quefe* del partit, sen Deu; després al procsim de la metexa *comunió*; á ningú més.

Segon: Lo nom del *ca'ique* no l'invocarás en vá, y á tots los séus corifeus los niràs barrèt en má.

El tercer: Del clup la festa santificarás eu taula de *banquete*; y malavetja aferrarte á bona baula.

El quart: Als qui t' engendraren dins el partit, honralós: y viurás sobra la Pátria llargament, gras y goijós.

El quint: A cap del teu bando matarás ni ferás mal; pero als altres, no polítichs, dalos una mort..... moral.

El sisè: No votarás cuant vengan eleccions més que *als teus* y als qui t' ajudin, valdement sian masóns.

El setè: No robarás més vots que 'ls justs necessaris, per guanyar al bons catòlics independents, tos contraris.

El vuitè: no axecarás fals testimoni á ningú, á no sè al qui t' haji dit veritats clares á tu.

Del novè y del decè, t' en pots riure y falconar; p' els polítichs tots els mèdis son hòns en tal de triunfar.

Aquests Manaments s' inclouen en dos: no fer cas de Deu ni del procsim,.... y aná á infèrn p' el camí mes curt y breu.

UN IMPOLITICH.

DIETARI AXUT

y en salsa

Septembre

Día 1.—Dins el safareix des *Torrent d' en Cuch* hey trobaven una dona negada.—Mor, á Lluchmajor, el distingit advocat D. Francesch Salvá de sa Llapassa. Sia al Cel s' ánima de tan fervorós catòlich.

Día 2.—D' un pou negre d' Inca tregueren dos homos y una dona asfixiats. Després de dues hores tornaren en sí.—Un incendi á Pollensa.—Els *puixeros* del Puig de Sant Pere demanan al Sr. Governador, mediant sollicitut, que, com á medida sanitaria moral, fassi *saneá* aquell barrió de *rates* *tragineres* ab coua á n' es cap.

Día 3.—A Petra un germá massola á un altre germá, y... ¡viva la *fraternitat!*—El senyor Governador, vista sa comunicació que li passá el metje de Santa Maria, sobre una enfermedat rara que s' havia presentat en un individu ven-

gut de France, ordená que un facultatiu de Palma hey anás á veureu.—El Director de Sanidat d' aquest port ordena fumigacions á n' es barcos ab objecte de matá ses rates de bordo.—D. Damiá Isern dona una conferencia en el Centre Instructiu del Obrer. Doná una bona *filípica* al *sistema utilitari* y á sa *masoneria*. Feu un elogi de ses societats afirmades demunt lo catolicisme.

Día 4.—Brega de dues *reboes*. Un municipal les *enxiquera*.—Es subdelegat de Farmácia denunciá al Sr. Governador una *señorita saca-muelas* que ecerceix *s' industria al aire libre*.

Día 5.—A un *devot* des caixonets de Sant Francesch sa policia l' ha obligat á aná en *peregrinació* á *Sant Antoni* des carré de S. Miquel.—Un pobre homonot que d' una figuera de devora es Moliná cohia figues, caygué; traginat á l' Hospital, hey morí al cap de poch temps. (s. a. c.)

Día 6.—Arriba un dels soldats del destacament de *Baler*. Sa *Junta de Protecció al Soldat* l' ha socorregut.—Diuen que es poy que s' havia posat á ses figueres ha atacat ses figues resultant una cohita dolenta y de mala calidat.

Día 7.—Es cabo de la guardia municipal trobá adormit al *sereno* des Mercat y li prengué es fanal. Devia somiá ab sa nova *reorganización* que estudia ara s' Ajuntament en la cual, ja es segú s' etsigirá, com á requisit, que 'ls nous vigilants *vigilin de desperts, de part de fora dels cafetins*.—Foch en es piná de *Canet d' Esporlas*.—Una *milicia* de Consey pren aviram d' un corral. La guardia civil li fa: ¡*¡arummió!*—Diu *L' Almudaina* que 'ls cans, dematinada, van á lloure y envesteixen als *mortals bimanos* Naturalment: el *sereno* d' es Mercat dorm á les totes: y es fanal d' ses *Ordenanzas municipales* está apagat per falta d' oli. Ab el temps... *todo se andarà*.

Día 8.—Diuen que á Petra reberen en rams y paumes al soldat. (un dels defensors dels destacament de *Baler* de Filipines) Toni Bauzá y Fullana N' es mereixedor. A la *Sala* feren un *refresch*, y es mestre de s' Escola Pública proposá que 'l retrato d' aquest héroe figurás al costat dels retratos dels homos il-lustres d' aquell poble.—Bregues en es carré des Sindicat; *robotóruni* de doblés á Marratxi; un cavall y un carretó canvián d' amo sense consentiment des dueño, en es carré dels Hostals; y .. *gran bull de boleros*, demunt esquerda de pedra, en terrenes per vendre del *Terrero*.—Devés *Tiradó* hey troban es *cadáver* d' un ca *murt*.

Día 9.—*Conato* de foch en es carré des Sindicat; brega de *gallines* en es *renyidero* des carré de la Missió; y grosse-riars en es carré de la Rosa.

Día 10.—Cau un bon xubasco.—A un carreté que, pe sa carretera de Lluchmajó, s' adormí dins es seu carro, li *sau- paron* 18 duros.

Día 11.—Un *ciclista* feu *garamboles* contra una senyoreta y s' enemorat d' aquesta doná á n' es *maquinista* un *sumante* ab so *taco*—Ahí, á sa primera missa que se digué á la Bonanova, una colla de deshensfrabits promogué fort escandol, arribant á fer bèfa del sacerdot. Está vist: ses llibertats del lliberalisme acaben en llibertinatje.

Día 12.—Se visuren ses Drogaries y se fa present als duenyos que en lo porvenir no poren vendre medicaments á la menuda. Está bé.—*Bi-foch* á sa *Comuna* de Bunyola. Si... que hi van calents els bunyolins... ¡*Rellisa!*—Son robades ses alhacas d' or á la *Mare de Du de Lluch* que se venera en l' Iglesia parroquial de San Nicolau de Palma. *Navarros* *Rverters* petits que treuen ses uncles y no respecten lo més sagrat... ¡Bon temps corrèm! A Alcudia hi ha forsa de *lifus*... y ¡á Alaró que hi há? Els alaronés donen á una malaltia ecistent allá y que s' en du gent á *fe vaumes*, es nom de *febres de sa sanxh*.

Día 13.—Morí, á Santany, D. Pere Fernando, el degá dels menescals de Mallorca y tal volta d' Espanya. Tenia 89 anys, y prengué es titol, l' any 31. (s. a. c.)—A un llenyam d' un porxo d' una casa del carré de Sant Miquel de Lluchmajor, hey trobaven un homo penjat.—Devés el Socós dues dones se diuen el nom del porch, se rapinyan, se mossegan, y una arrabassa sa coua á s' altre. Le devia du *manllavadissa*.

Día 14.—Un carro, devés es Moliná, passá per demunt un atlot deixantlo esmortit. ¡Aquests carros...!

Día 15.—Per ciutat y el terme troná y caigueren pedres com ous de gallina.

BIELI

LA CLAU D'OR (*)

Si reben del bon Deu la vestidura
els aucellets y flors
Si dona 'ls puigs y valls sempre verdura
y á l' auba tendres plors

¿Tal volta no será de les riqueses
abisme sense fons?
¿y no deurá al Senyor de grans llargueses
el potentat sos dons?

Si: la bondad divina 'ls ríchs envía
els béns materials,
pera forjar la clau qu' els obría un día
les portes eternals.

Y axis, ¡oh ríchs! llimosna per el pobre
genèrosament dau.
y ab or vos forjareu, de lo qu' eus sobra,
dels bens etèrns, la clau.

MIQUEL GAYÁ BAUZÁ, PVRE.

15 Jener, 99.

(*) La reproduhim per haver aparegut amb algunes errates

Bunyols de vent

(y pebre couent)

Cans á lloure.—Continuan com sempre els de ciutat regant els carrers amb ses aygos aromátiques, y escampant ses defecacions en benefici de l' higiene pública. També escampant pusses, lo cual, si es vé que son propagadores de la pesta bubónica, ... deuria preocupar á la Junta de Sanitat, sentlos conduhir á *Tirador*.

Però, com els cans no son *pressones*, es *rigulá* que no los *diguiguen* res.

Carrilés.—A sa Porta de Jesús n' hi ha qualcún que se riu de la bèfa, abusant de la paciència dels viatgers que van y venen á La Vileta. Per paga, el municipal des barrio, no sol presència ses sortides á hora ficsa; y resulta que el *reglament* imprès, sería un quadret decoratiu en l' interior dels *carrils*, si el Sr. Sbert, de tant en tant no demostrás, imponent correccions y multes, que á Ciutat *hey hi B. al.*

DINS L' IGLESIA

Regionalista.—En lo bon sentit d' aquesta paraula avuy tan malmanada, fou la festa religiosa que la Confraria de Ntra. Sra. de Lluch establerta á la Parròquia de Sant Nicolau vá dedicar, diumenje passat, á sa benvolguda Patrona. Ab acompanyament d' orga se cantá la Missa á chor del anomenat mestre mallorquí en Bartomeu Torres, extrenada á Lluch per milenars de pelegrins, quant la festa inoblidable de la Coronació Pontificia. La música par que no puga ser mes seusilla; pero tampoch mes dolça y agradosa.

Es just igual d' una florineua de la nostra garriga mallorquina; quatre fulletes llises á mes no poder pero dins elles un calçer tot plé d' essència flairosa. Llástima que Misses com aquesta y moltes d' altres que les arnes se menján no 's deixin sentir més sovint dins els nostros temples per *fé entrar en civera* la música religiosa que prou hó há menester. Del sermó, no cal dir més sinó que 'l feu lo Reverent D. Francesch Tortell Rector de dita Parroquia. Mitx malalt com se tróbava, pujá á la trona y va dexar caure una pessa acabada com totes les seues. Tengué bon gust de fer-lo en mallorquí, pero en mallorquí de bona saba, d' aquell qu' encara 's parla dins la llar de les possessions del terme de Lluch, estil-lat com l' aigo de la font-cuberta; parlá á n' el cor y li arrancá llágrimes.

D' aquella festa creim que tots ne varem sortir més devots de la Reina de les nostres montanyes, més enamorats y gelosos de *lo nostro* y mes aimadors de la llengua eucativa-

dora dels nostros avis. *Mallorca* envia al confreres de la Moreneta de Lluch de Sant Nicolau la més coral enhorabona.

La Vèrge de la Mercè.—Enguany predica ses glories, durant son novenari y el día de la Festa, el Rvd. Pare Mariano Alcalá relligiós Mercedari del convent de San Ramon de Portell del Bisbat de Solsona.

Segons sabèm s' ha emprés la reorganissació de la Confraria d' aquella iglesia que, desde l' any 1497, está agregada á la de Sta. María de la Minerva de Roma, y desde 1898 á la Congregació d' indignes esclaus del Santíssim Sagrament, fundada á Madrid p' el cavaller D. Jacobo de Gracia.

Deu recompensi al Rvd. Sr. Rector de la Mercè de Palma, D. Sebastiá Font tot cuant ha trabayat y trabaya per sostenir el culto á la Verge y al Santíssim, en la citada iglesia.

Certamen.—Amb motiu del Congrès Catòlich s' ha celebrat dins la Catedral de Burgos un *Certamen pedagògich* molt llahit

Tengueren la presidencia d' honor el Nunci Apostòlich, dos Cardenals y l' Arquebisbe de Burgos y la repartició de premis resultá brillant. El premi consistent en una corona de llorer d' or y de plata va esser oferit á l' autor qui millor escrigués sobre el tema «*Necessitat y excel·lencia del treball p' el progrés material y per la puresa de les costums*» el qual premi ha estat adjudicat al Doctor y Mestre, Director del Colegi Lulián D. Jaume Pomar, per lo seu llibre ab el lema «*Optum est omnium malorum fomes.*»

MALLORCA DOMINICAL felicita de cor al autor mallorquí premiat y pren part ab el goig de nostro amich colaborador.

A Sant Matgí.—Avuy decapvespre comensarán ecsercissis les joves filles de María, d' aquell Arraval, y seguirán tota la setmana, assistint á missa cada dematí á les quatre y mitje, y els decapvespres se llegirán documents de Sant Ignaci, rosari y meditació.

Cors de Jesus.—A la llibreria de D. Juan Palou.—Call n.º 1.—Se trobarán en venta *placas* del *Sagrat Cor* amb aquesta inscripció: *con esta señal vencerás.*

MANJAR ECONÓMICH

en la Hospederia nova de Lluch

Taula de primera

Xocolate amb enseymada.	0'25 Ptas.
Dinar, de sopa, dos plats fòrts, derrerías y ví.	1'50 »
Sopar de sopes, un plat fòrt y ensiam ab fruita y ví.	0'75 »
Cafè y una tassèta d' anissat.	0'25 »
TOTAL.	2'75 »

Taula de segona

Xocolate.	0'25 »
Dinar: sopa, un plat fòrt, ví y derrería.	0'75 »
Sopar: de sopes, ví y derrería.	0'50 »
TOTAL.	1'50 »

Raccions á triar. 0'20 »
Per dinars extraordinaris hey ha que avisar ab temps.
Bò, bèn aguiat, nèt y á punt.

LOS TRECE MARTES

DE

SAN ANTONIO DE PADUA

POR EL

P. PEDRO BTA. NADAL

Se vende al precio de 0'90 Ptas. en la imprenta de este semanario.

Imprenta de Umbert y Mir.—1899.